

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1881. Första Kammaren. N:o 31.

Torsdagen den 7 April.

Kammaren sammanträdde kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Justerades protokollet för den 31 sistlidne Mars.

Upplästes och godkändes Lag-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 30, om förändrad lydelse af 41 § i konkurslagen den 18 September 1862; samt

N:o 31, om redovisning af kronobetjent för de inom härad eller tingslag utdebiterade medel och om revision af sådan redovisning.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran följande ärenden, af hvilka ett bordlagts den 19 sistlidne Mars och de öfriga under gårdagen, nemligen: Konstitutions-Utskottets Utlåtanden N:is 11 och 12, Stats-Utskottets Memorial N:o 55, Banko-Utskottets Memorial N:o 9, Stats-Utskottets Utlåtande N:o 57, Sammansatta Stats- och Lag-Utskottets Utlåtande N:o 2, Lag-Utskottets Utlåtande N:o 48, samt Första Kammarens Tillfälliga Utskotts Utlåtanden N:is 11 och 12;

hvar efter beslöts, att dessa ärenden skulle sättas sist på föredragningslistan för nästa sammanträde.

Justerades ett protokollsutdrag för detta sammanträde, hvar efter Kammaren åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 3 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Fredagen den 8 April.

Kammaren sammanträdde kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Upplästes en skrift af följande lydelse:

Anhålles vördsamt om ledighet från riksdagsgörömlen i Första Kammaren under 14 dagars tid, räknadt från denna dag.
Stockholm den 8 April 1881.

A. Andersson.

Denna anhållan bifölls.

Anmäldes och bordlades följande ärenden:

Konstitutions-Utskottets Utlåtanden:

N:o 13, i anledning af motion om införande i Riksdagen af öppen omröstning; och

N:o 14, i anledning af motion om ändring af §§ 87 och 88 samt upphäfvande eller ändring af § 114 Regeringsformen;

Stats-Utskottets Utlåtanden:

N:o 58, i anledning af ej mindre Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående åtskilliga de Kongl. teatrarne rörande ärenden än äfven en inom Riksdagen i ämnet väckt motion;

N:o 59, i anledning af väckt fråga om uppförande af ett nytt riksdagshus m. m.; samt

N:o 60, i anledning af väckt motion om tillsättande af en finanskomité samt anvisande för ändamålet af ett förslagsanslag;

Bevillnings-Utskottets Memorial och Betänkande:

N:o 9, i anledning af Första Kammarens återremiss af Bevillnings-Utskottets senare hemställan i 5 punkten af Utskottets betänkande N:o 4 angående tullbevillningen; samt

N:o 10, angående beräkningen af tull-, post-, stämpelpappers-, bränvinsbrännings- och hvitbetssockertillverknings-medlen;

Lag-Utskottets Utlåtanden:

N:o 49, i anledning af väckta motioner dels om upphäfvande af, dels ock om ändringar uti förordningen angående särskilda sammankomster för andaktsöfning den 11 December 1868; och

N:o 50, i anledning af återremiss utaf Utskottets utlåtande N:o 17, öfver väckt motion om stadgande af förmånsrätt för kommunalutskylder; äfvensom

Första Kammarens Tillfälliga Utskotts Utlåtanden:

N:o 13, i anledning af väckt motion om beredande af åtskilliga förmåner för vissa enskilda jernvägar med afseende å samtrafik på statens jernbanor; och

N:o 14, i anledning af väckt fråga om ändring i 42 § af Kongl. förordningen angående hushållningen med allmänna skogarne i riket den 29 Juni 1866.

Herr Lagerstråle erhöll ordet och yttrade: Bland de nu första gången bordlagda betänkanden förefinnes ett, N:o 60, från Stats-Utskottet, som afhandlar väckt motion angående tillsättande af en finanskomité. På sätt jag vid ett föregående tillfälle haft äran anmäla, har inom Sammansatta Banko- och Lag-Utskottet förevarit till behandling särskild väckt motion om aflåtande till Kongl. Maj:t af en underdånig skrifvelse med begäran om utarbetande af förslag till ny lag rörande privatbankerna. Detta förslag har i dag blifvit af Sammansatta Utskottet hufvudsakligen pröfvadt, och utlåtandet derom torde snart vara färdigt. Förut har Första Kammaren medgifvit, att en af enskild motionär inom denna Kammare väckt och till Tillfälligt Utskott remitterad motion angående en likartad komité skulle sättas på föredragningslistan näst efter det betänkande, som kunde från Sammansatta Banko- och Lag-Utskottet inkomma i den fråga, det förehaft till behandling. Jag hemställer nu, att, äfven i afseende på det nu bordlagda betänkandet, måtte fattas det beslut, att det skall förekomma, först sedan det Sammansatta Banko- och Lag-Utskottets betänkande blifvit behandladt, hvilket omfattar ungefär enahanda frågor.

På gjord proposition beslöts att, Stats-Utskottets Utlåtande N:o 60 skulle uppföras på föredragningslistan näst efter Första Kammarens Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 10.

På framställning af Herr Grefven och Talmannen beslöts vidare, att öfriga under detta sammanträde första gången bordlagda

ärendena skulle sättas främst bland utskottsbetänkandena på föredragningslistan för nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 3 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.

Lördagen den 9 April, f. m.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollen för den 2 i denna månad.

Upplästes och godkändes Lag-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelse N:o 32, angående ifrågasatta lagbestämmelser rörande s. k. vivisektion.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades Herr *C. J. Pettersson* under fjorton dagar från denna dag samt Herr *Widén* under lika lång tid från den 12 innevarande April.

Anställdes jemlikt 65 § Riksdagsordningen omröstning öfver följande, af Banko-Utskottet i dess Memorial N:o 15 föreslagna och af båda Kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som bifaller Banko-Utskottets, af Riksdagens Andra Kammare godkända hemställanden:

att i staden Vexjö skall inrättas ett afdelningskontor af Riksbanken för Kronobergs och Blekinge län, afsedt för enahanda slags rörelse, som i Riksbankens öfriga afdelningskontor drifves;

att det må ankomma på fullmäktige i Riksbanken att till vaxel-diskontering, utlåning och kassakreditivrörelse anvisa de belopp, fullmäktige må finna lämpliga; och

att fullmäktige tills vidare, och intilldess Riksdagen annorlunda beslutar, må bemyndigas ej mindre att bestämma af huru stort antal ledamöter styrelsen för afdelningskontoret skall utgöras, än äfven att utse dessa ledamöter, förordna om styrelsens verksamhet och sättet för dennas utöfvande, samt bestämma arvoden för styrelsen, äfvensom att besluta om tjänstemännens anslagande, göromål och aflöning samt i öfrigt vidtaga alla erforderliga åtgärder för kontorets öppnande så fort ske kan, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i enlighet med Första Kammarens beslut, Utskottets omförmälda hemställanden afslagit.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—48;

Nej—69.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, N:o 172, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 120 Ja och 66 Nej; samt att båda Kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 168 Ja och 135 Nej; hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran Konstitutions-Utskottets den 8 i denna månad bordlagda Utlåtanden N:is 13 och 14.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran Stats-Utskottets under gårdagen bordlagda Utlåtande N:o 58, i anledning af ej mindre Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående åtskilliga de Kongl. teatrarne rörande ärenden än äfven en inom Riksdagen i ämnet väckt motion.

*Kongl.
teatrarne.*

Friherre Klinckowström: Jag får vördsamt hemställa, att Kammaren täcktes besluta, att det sist föredragna betänkandet

*Kongl.
teatrarne.
(Forts)*

mätte förekomma till behandling i Kammaren i första plenum efter nästa Måndag.

Friherre von Essen, Fredrik: Som icke den föregående talaren uppgifvit skäl, hvarför ett framskjutande af denna fråga skulle beslutas, hemställer jag, att Kammaren till behandling företager densamma under nästa Måndags plenum.

Friherre Klinckowström: Då Herr Friherre von Essen tycktes vara angelägen att få höra skäl, hvarföre jag vågat göra den vördsamma hemställan till Kammaren, som jag nyss framförde — något som, för att säga sanningen, mycket förvånade mig — får jag till hans uppbyggelse erinra, hvad som är öfverflödigt att påpeka för Kammaren i allmänhet, eller att det ifrågavarande betänkandet har blifvit så sent utdeladt och är af den viktiga beskaffenhet och så vidlyftigt, att jag tror att litet hvar, som önskar sätta sig in i frågan, behöfver denna ändock ganska kort tillmätta tid för att stadga sitt omdöme deri. Jag fortfar således att vördsamt anhålla, att betänkandet måtte framflyttas på föredragningslistan, på sätt jag haft äran föreslå.

Herr von Möller: Jag för min del förenar mig med Friherre Klinckowström. Några vidlyftiga skäl för hans hemställan tror jag icke behöfva framdragas. Det torde vara tillräckligt att veta, att betänkandet först i går utdelades och att många af Kammarens ledamöter, som icke väntade att det då skulle komma, vid betänkandets utdelande redan aflägsnat sig och således först i dag sett det. I dag hafva vi icke tid att taga del af detsamma. Plenum i afton kan räcka till sent på qvällen. Återstår sålunda blott morgondagen. Frågan är af icke så ringa vikt, om den ock icke af en och annan så anses. Jag tillåter mig dock att fästa uppmärksamheten på, att det rör en stor personals väl och ve just genom förslaget att upplåta Kongl. teatern på entreprenad till enskild person eller bolag. Det är därför jag anser, att denna Kammare kunde medgifva en sådan efter min tanke billig begäran, som Friherre Klinckowström framställt, nemligen att uppskjuta ärendet till det plenum, som inträder närmast efter nästa Måndag.

Häruti instämde flere ledamöter.

Friherre von Essen, Fredrik: Då jag blifvit upplyst om, att det icke tillkommer Kammaren att bestämma dag, då ett ärende skall företagas, utan endast att besluta om, såsom i förevarande fall är förslaget, ärendet skall uppskjutas till det efter nästa Måndag närmast infallande plenum eller icke, anhåller jag att få återtaga mitt förra yrkande och i stället yrka rent afslag å Herr Friherre Klinckowströms framställning.

Friherre af Ugglas: För min enskilda del är det mig fullkomligt likgiltigt, om ifrågavarande betänkande förekommer om Måndag, Tisdag eller någon annan dag; men i allmänhet vill jag rätta mig efter en önskan, som blifver framställd af några ledamöter, att få någon längre tid att sätta sig in i en vidlyftig fråga, och när tillika detta uppskof endast kan gälla en eller annan dag, kan jag icke finna något skäl att motsätta mig ett sådant förslag, utan förenar mig i det af Friherre Klinckowström gjorda yrkande.

*Kongl.
teatrarne.
(Forts.)*

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad beslöts, att ifrågavarande utlåtande skulle företagas till behandling under Kammarens första sammanträde efter nästkommande Måndag.

Föredrogos men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran följande, sistlidne dag bordlagda ärenden, nemligen: Stats-Utskottets Utlåtande N:o 59, Bevillnings-Utskottets Memorial N:o 9 och Betänkande N:o 10, Lag-Utskottets Utlåtanden N:is 49 och 50 samt Första Kammarens Tillfälliga Utskotts Utlåtanden N:is 13 och 14.

Föredrogos å nyo och bifollos Stats-Utskottets den 5 och 6 i denna månad bordlagda Utlåtanden:

N:o 50, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående förhöjning af anslaget till Hans Kongl. Höghet Kronprinsen m. m.;

N:o 51, angående utlemnande af en i Riksgäldskontoret deponerad obligation m. m.; samt

N:o 52, angående medgifvande för Strömsholms nya kanalbolag att medelst årliga afbetalningar gälda återstoden af en bolagets skuld till staten.

Föredrogos å nyo Stats-Utskottets den 5 och 6 innevarande April bordlagda Utlåtande N:o 53, i anledning af väckt motion om rätt för enskilda jernvägsbolag till samtrafik med stamborna utan särskild ersättning.

Herr Rylander: Jag medgifver mycket gerna, att motionen och klämman i den motion, som har föranledt detta beslut, icke hänga väl tillsammans, så att Utskottet icke gerna kunnat komma till annat slut än hvar till det kommit. Men det förvånar mig något, att det kunnat uppfatta motionen för afslag, såsom här har

skett. Jag har endast velat uttala detta och har i öfrigt icke något yrkande att göra.

Öfverläggningen var härmed slutad, och Utlåtandet bifölls.

Föredrogos å nyo och biföllos Stats-Utskottets den 5 och 6 i denna månad bordlagda Utlåtanden:

N:o 54, angående upprättande af ett sakregister till Rikets Ständers protokoll för tiden från och med 1809 till och med 1866; samt

N:o 56, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående byte af mark emellan Kongl. Maj:t och kronan samt Göteborgs stad.

Föredrogos å nyo och biföllos Banko-Utskottets den 5 och 6 innevarande April bordlagda Memorial:

N:o 13, i fråga om rätt för särskilda stadsmyndigheter att utställa anvisningar på statsverkets folioräkning vid Riksbankens hufvudkontor och få dessa anvisningar vid anfordran i afdelningskontor inlösta; samt

N:o 14, i fråga om ändringar och tillägg i gällande aflöningsstat för Riksbanken.

*Ifrågasatta
ändringar i
förordningen
angående
lotsverket.*

Föredrogs å nyo Första Kammarens Tillfälliga Utskotts den 5 och 6 i denna månad bordlagda Utlåtande N:o 9, i anledning af väckt fråga om vissa förändringar i Kongl. förordningen angående lotsverket af den 15 Februari 1881.

Herr Cavallin: Då jag nu begärt ordet för att närmare beröra motiven för föreliggande min motion måste jag tillstå, att jag hyser en viss betänklighet att kunna riktigt göra klart hvad jag med min motion verkligen åsyftat och med densamma velat uträtta. Det visade sig nemligen, då denna min motion af Kamraren remitterades till Tillfälliga Utskottet, af det anförande, som Herr Sjöministern vid det tillfället ansåg sig böra afgifva och hvori han sökte borttaga hvarje grand af befogenhet af min motion, att han icke med ett enda ord berörde sjelfva kärnpunkten af hvad jag med min framställning afsett. Enahanda har förhållandet varit hos Utskottet, som behandlat motionen, åtminstone att döma af det betänkande, som nu föreligger, och jag tillstår, att jag befinner mig ungefär i samma obehagliga position, som om

man t. ex. ställer en fråga till en lomhörd person och naturligtvis får svar uppåt väggarna, och det obehaget minskas icke deraf, att denne person vanligen med en viss säkerhet är öfvertygad om att hafva hört rätt. Jag vänder mig nu till Kammaren för att försöka, om möjligt, göra klart hvad jag med min motion menat, ty hvad som i det afseendet är gjordt, har hittills varit misslyckadt.

Jag tillåter mig derföre att först få upptaga till skärskådande ett uttryck af Herr Sjöministern, som han fälde, då motionen remitterades. Detta hans yttrande finnes visserligen icke ännu tillgängligt i tryck, men jag tror mig med temlig säkerhet kunna påstå, att deri uttalades den åsigt, att sjöfartens målsmän i allmänhet vore ett mycket oförnöjsamt slägte, som icke alls kunde sätta fullt värde på, hvad en välmående och faderlig styrelse sökt att göra till dess bästa, utan fastmera sökte på allt sätt komma ifrån allt som kostade penningar. Den verksamhet, som har upptagit största delen af mitt lif, gifver mig en viss befogenhet att på detta rum tillbakavisa ett sådant påstående. Jag tror och förmenar tvärtom, att sjöfarten är ett af de yrken, som i alla tider tåligast, tyst och utan knot burit alla de pålagor, man på det-samma har lagt. Jag tror mig icke alldeles utan nytta taga Kam-marens tid i anspråk, om jag söker anföra några exempel derpå.

Då vill jag först återkalla i minnet något, som passerade här i Kammaren förlidna år, nemligen en öfverläggning, som egde rum med anledning af en motion, som afsåg ändring i en ny författning rörande kompetens för befälhafvare å handelsfartyg. Denna förordning var så skrifven och uppsatt efter sådana grunder, att den befans vara fullkomligt omöjlig att tillämpa! Det visade sig, att man skulle hafva blifvit helt och hållet utan dugligt befäl för handelsflottan, om på denna författning skulle hafva hållits. Det beslut, som Andra Kammaren då hade tagit, godkändes efter någon diskussion äfven här i Kammaren. Det blef deraf en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t, och den ledde till en lämplig rättelse i författningen. Jag får säga, att om sjöfartens målsmän i verkligheten vore sådana, att de aldrig äro nöjda, så hade de just i denna författning kunnat finna anledning till anmärkningar öfver andra saker, som de icke skulle uraktlåtit att framhålla. Jag menar de straffbestämmelser, som der äro stipulerade både för befälhafvare, som för fartyg utöfver de i vissa fall opraktiskt föreskrifna gränslinierna, och äfven för redaren. Om en fartygs-befälhafvare, som t. ex. får gå till Lindesnæs och Skagerrack, men icke längre, seglar öfver denna meridian och vid hemkomsten icke kan visa, att det skett af nödtvång, så är han ännu i denna dag underkastad en plikt af 200 till 1,000 kronor och redaren likaså, om han dertill bidragit. Jag frågar, om en sådan straffbestäm-melse står i någon proportion till brottet, och om sjöfarten och dess målsmän kunna sägas vara oförnöjda och klaga öfver likt och olikt, då de icke klagat häröfver. Jag tror, att denna straffbestämmelse var det underligaste, som förekom i hela denna förordning, och jag påstår att den var dess största fel.

Jag ber Kammaren om ursäkt, att jag vid detta tillfälle sö-

*Ifrågasatta
ändringar i
förordningen
angående
lotsverket.
(Forts.)*

*Ifrågasatta
ändringar i
förordningen
angående
lotsverket.
(Forts.)*

ker aftvä den näring, jag i ganska lång tid idkat och för hvilken jag därför vågar göra mig till målsman, från de mot densamma gjorda beskyllningarne och i sådant afseende tager mig friheten anföra ännu ett par exempel. Det har under min tid förekommit att, enligt hvad jag vill påminna mig, vi fyra särskilda gånger fått nya förordningar om mätning af handelsfartyg. Detta har händt under de sista 20 åren. Första gången jag måtte ett fartyg, utgjorde kostnaden därför 10 å 15 kronor; och dertill erfordrades likväl då en skicklig och erfaren man, ty han skulle nödvändigtvis vara sakkunnig för att, såsom hans åliggande var, afgöra till hvilken klass fartyget skulle höra. Fartyget uppmättes då i gamla läster. Så fingo vi mäta om våra fartyg i nyläster. Det dröjde emellertid icke länge, innan en ny författning utkom om mätning af fartyg uti registertons. Jag vet icke säkert, om vi icke haft ytterligare en författning innan denna sista, som nyligen utkommit och enligt hvilken mätning skall ske enligt det så kallade internationella mätningssystemet. Hvad tro Herrarne att dessa ommätningar kostat svenska fartyg och redare? Det är sannerligen icke obetydligt. Taxan har stigit med simpelheten af arbetet. Jag känner till huru det förhöll sig i en sjöfartsidkande stad i Norrland vid ommätningen till registertons. Der var en skeppsmätare engagerad, som med en sysselsättning af en eller annan timme eller några timmar om dagen — och det var ändock icke alla dagar — hade en förtjenst af öfver 30,000 kronor under ett års seglationstid. Det gick i denna sak såsom med många andra, att aptiten kom med åtandet. Ommätningarne befunnos vara en utmärkt förvärfskälla, och när den hotade att sina, så kom man med en ny mätning författning. Jag tror icke, att sjöfartens målsmän hafva synnerligen klagat häröfver, men detta bör räknas dem till förtjenst. Då de derföre en gång begära att varda hörda af representationen, hoppas de, att deras röster måtte blifva hörda.

Det finnes ytterligare något annat, som sjöfarten med mycket jemmod hittills burit och som jag tror att det kunde vara på sin plats att här framhålla. Den nya förordningen handlar, bland annat, om fyr- och båk-afgiften. Denna afgift har hittills inbringat en summa af omkring 1,100,000 kronor årligen, som sammanskrapas af sjöfarten. Jag beklagar, att jag icke för dagen är försedd med alla de exakta siffror i detta afseende, som jag ville hafva till mitt förfogande, men jag vågar emellertid påstå, att för närvarande ungefär hälften af denna summa genom nyligen vidtagna anordningar i afseende på lotsverkets och fyrstatens aflöning och pensionering med mera, som nu sker på helt annat sätt än förut, nu går till ändamål fullkomligt främmande för fyr- och båkafgiften. Och denna summa sammanskrapas af sjöfarten i dessa tider, då fraktförtjensterna äro ringa och en skeppsredare endast med svårighet kan uppehålla och drifva sin rörelse.

I afseende på den nya författningen, hvars öfverklagande är föremål för min motion, får jag säga, att hvad sjelfva klämman i densamma egentligen innehåller och målet, hvart den syftar, det är att pålägga den hittills lotsfria inrikes sjöfarten tvånget af

lotspligtighet. Författningen innehåller lotsfrihet till namnet, men den innehåller också att om ångfartyg bogserar ett fartyg i lotsled, skall befälhafvaren å bogserbåten betala halfva lotspenningar för det bogserade fartyget! Jag vill fästa uppmärksamheten på huru detta utfaller för den inrikes sjöfarten, som hufvudsakligen idkas af fartyg hemma i Roslagen. Dessa fartyg innehafva vanligen kol eller trävaror från de norra orterna och de komma efter några få timmars seglats öfver Bottniska viken till Öregrund. Det ligger i deras intresse att derifrån taga ångbogsering hela vägen, om de exempelvis ämna sig till Köping. Denna bogsering blir icke så dyr, ty den torde betinga 7 å 8 kronor i timmen för en temligen stark bogserångbåt, och den tid, som upptages för en ångbåt att passera distansen emellan Öregrund och Köping, är icke så särdeles betydlig. Nu är det gifvet att, när en flotta af små fartyg samlas vid Öregrund, så slå sig flera ihop och taga en ångbåt till bogsering. Här föreligger nu en af de allra största bristerna i författningen, då det icke finnes någon upplysning om huruvida en ångbåt, då den drager t. ex. så många som 6 fartyg på en gång, skall betala halfva lotspenningar för dem alla. Förmodligen skall han göra det. och jag lemnar till hvar och en att närmare öfvertänka detta förhållande.

Jag torde härmed hafva ådagalagt att, när man från de sjöfarandes sida icke hört mera öppet klander i de angelägenheter jag här vidrört, så kan man icke rimligtvis påstå att sjöfartens målsmän äro oförnöjsamma. Tvärtom tror jag, att en hvar måste erkänna, att denna näring tåligt uthärdat allt hvad man behagat pålägga densamma och att man mera kan förvåna sig öfver att den ännu existerar oaktadt alla underkurer, som den under de sista årtionden varit utsatt för. För min del finner jag förklaringen häröfver endast i det faktum, som vi ofta hafva för ögonen, att både menniskor och djur, trots sjelfgjorda doktorers medicinska behandling, hålla sig uppe genom sin egen inneboende lifskraft, ingenting annat!

Hvar och en, som genomläst min motion, lärer hafva funnit att, om jag nu talat om detaljer i förordningen och dess följder, så har jag likväl icke i motionen derutinnan framställt något yrkande. Jag har fäst mig vid något helt annat. Hvad jag har velat med min motion, det är, att icke den administrativa lagstiftningen måtte få en häfdvunnen frihet att, såsom här skett, ålägga en enskild person, föraren af en bogserbåt, att på sätt och vis mot sin vilja göra tjänst såsom kronolots, uppbära lotspenningar och redovisa den erhållna betalningen till de i godt mak hemmaliggande lotsarne! Det är denna regeringens rätt, som jag önskar få något undersökt, och jag skulle åtminstone vilja att rättelse deri kunde vinnas på den fogliga väg jag föreslagit, nemligen genom en skrifvelse till Kongl. Maj:t. Jag har beklagat mig öfver att i en Kongl. förordning införts bötesförvandling efter allmän lag. Låt vara att den i denna förordning föreskrifna bötesförvandling icke är någon nyhet, utan att den förekommer i flera senare tidens administrativa författningar, så anser jag likväl icke

*Ifrågasatta
ändringar i
förordningen
angående
lotsverket.
(Forts.)*

*Ifrågasatta
ändringar i
förordningen
angående
lotsverket.
(Forts.)*

att detta förhållande ändrar det origtiga i saken. Jag vet icke, huru en folkrepresentant kan underlåta att mot detta göra sitt allvarliga inlägg. För min del kan jag icke underlåta det. Om regeringen tager sig den makten att stämpla såsom förbrytelser de mest olika och förut icke straffbara handlingar af den enskilde medborgaren och att belägga förseelser mot en af regeringen utfärdad förordning härom med höga bötesbelopp och gifva föreskrifter om dessas förvandling efter strafflagen, så vill jag fråga om icke detta är åtgärder, som fullkomligt ega karakteren af stiftandet af civil-och kriminallagar, lagar, som det dock enligt 87 § Regeringsformen tillhör Konung och Riksdag att gemensamt stifta.

Vidare kan det väl icke vara två meningar om att, i fall regeringsmakten, såsom i förevarande fall skett, ålägger en enskild medborgare ett lönlöst arbete för andra af den art, hvarom här är fråga, så är det ett öfverskridande af regeringsmaktens befogenhet. Om det lyckas mig att intressera denna Kammares ledamöter för ett noggrant skärskådande af saken, så vågar jag tro, att de mycket hedervärda och grånade politici, jag här ser framför mig, näppeligen äro i stånd att uppställa ett analogt, förut timadt fall. Vill man åter drifva den satsen, att detta onus för bogserbåtarnes befälhafvare — att nemligen tjenstgöra såsom lotsar, uppbära betalning och lemna den till de intet görande lotsarne — är att anse såsom en skatt, så synes det mig och säkerligen hvar och en, att detta är en origtigt pålagd skatt och att i förevarande fall svenska folket sig icke sjelf beskattat. Jag har också aldrig hört att, när någon skatt har blifvit pålagd, det tillika stadgats böter för dess icke-utgörande från 50 till 500 kronor, att förvandlas efter allmän lag. Sålunda torde den tydningen af det utaf mig så strängt klandrade åläggandet icke vara den rätta. Jag tror derföre att den ifrågavarande åtgärden icke låter försvara sig vare sig ur den ena eller andra synpunkten.

Jag anhåller nu att få uppläsa en paragraf i Regeringsformen, nemligen den 36:te. Den lyder sålunda: "De som bekläda domarembeten, så högre som lägre, samt alla andre embets- och tjenstemän, än de i föregående paragraf nämnde, kunna icke, utan medelst ransakning och dom, ifrån sina innehafvande sysslor af Konungen afsättas, ej heller, utan efter egna ansökningar, till andra tjenster befordras eller flyttas". Jag skulle vilja fråga alla de hedervärda embetsmän, som tillhöra denna Kammare, och som sitta trygga i sina embeten just på grund af denna paragraf i Regeringsformen, huruvida det står tillsammans med den anda, som här genomgår grundlagen, att en annan klass af medborgare skulle kunna åläggas helt simpelt mot sin vilja att emottaga ett embete, nemligen såsom ställföreträdare för lotsarne, att fullgöra deras sysslor, uppbära betalning och lemna den till lotsarne, som ligga hemma. Jag tviflar icke på det svar, som dessa herrar skulle gifva mig och jag vågar möjligen, om nödvändigt blir, ur denna Kammares voteringsurna framdraga svaren derpå, icke för min del utan för deras, hvilkas ombud vi här äro!

Nu kan man, med anledning af det utlåtande Utskottet afgif-

vit och det yttrande Sjöministern afgaf vid remissen af min motion, ställa till mig det spörsmålet: om nu detta åläggande för bogserbåtarnes befälhafvare skulle tagas bort, hvad vill ni sätta i stället? Jag får då först förklara, att den nya förordningen icke synes mig öfverträffa den gamla i något hänseende. Men jag skulle tro, att äfven om man, såsom riktigt vore, borttoge detta åläggande för bogserbåtarnes befälhafvare att betala halftva lotspenningar, så skulle lotsarne likväl åtnjuta en skäligen aföning. Jag föreställer mig nemligen, att det i den nya förordningen medgifna borttagandet af lotssvånget icke skall hafva en så ogynsam inverkan på deras aföning och detta af det skäl att befälhafvaren å hvarje från in- eller utrikes ort kommande fartyg, som är något så när värdefullt eller har värdefull last, nog läser akta sig för att passera lotsled utan att anlita kronolots, ty om en olycka sker, så kunde detta förbiseende drabba honom och hans redare mycket hårdt.

*Ifrågasatta
ändringar i
förordningen
angående
lotsverket.
(Forts.)*

Jag vill också fästa uppmärksamheten på att, då Sjöministern och Utskottet synas hafva tänkt sig såsom en af denna förordnings grundpelare just den omständigheten att dessa bogserbåtars befälhafvare blefve tjenstgörande såsom lotsar, så är detta ett fullkomligt misstag. *En bogserbåt är icke någon lots* och kan icke blifva det, derföre att dess redare aldrig skulle tillåta, att ångbåten åtog sig ansvarigheten af lotsning. Herrarne torde uppmärksamma, att en bogserbåt, som drager fartyg genom en längre lotsled, icke kan svara för att icke de efterföljande segelfartygen genom någon felaktig manövrering, kunna komma att skära in i grund. Det kan han icke svara för och kan derföre icke åtaga sig lotsning. Bogserångbåten ligger exempelvis 7 fot djupt och det fartyg, den drager, ligger 20 fot djupt. Hvad finnes det för garanti, att denne ångbåtsskeppare vet något annat eller mera än att han förer sitt 7 fot djupgående fartyg öfver grund, men icke lär han känna farvattnet till den grad att han kan svara för, att han förer det 20 fot djupgående fartyget fram med fullkomlig trygghet? Det skulle kanhända kunna påvisas ett och annat enstaka fall, att en för detta kronolots förde en ångbåt och att han kunde göra en sådan tjenst men det är icke det allmänna förhållandet att lotskunnighet kan ifrågasättas hos den, som erhållit befälet på en bogserbåt.

Jag tror mig redan hafva tillräckligt betonat hufvudsaken i min motion och jag har, såsom jag från början yttrade, icke gifvit mig in på detaljerna af den nya förordningen. Der kan vara något bättre och något sämre än i den förra, men vi äro icke vana att göra anmärkningar på sådant. Men vill man göra våra befälhafvare på bogserbåtarne till lönlösa tjenstemän med perspektiv af att ådömas höga böter, som förvandlas till fängelsestraff, då måste vi på ett eller annat sätt göra våra röster gällande. Emellertid hoppas jag, att genom hvad jag nu haft äran anföra Kammaren funnit, att denna fråga icke är så alldeles ringa, som Sjöministern och Utskottet, som behandlat motionen, velat

*Ifrågasatta
ändringar i
förorordningen
angående
lotsverket.*
(Forts.)

anse den. Jag anhåller därför om afslag å Utskottets hemställan och bifall till min motion.

Herr Bennich: Det är ingalunda för att motsäga den siste ärade talaren i hans påstående, att sjöfarten i vårt land mer än en gång och i mer än ett hänseende blifvit betungad, som jag nu begärt ordet. Jag erkänner detta så mycket hellre, som jag i min mån många gånger sökt bidra dertill att tungan på sjöfarten lindrades, deribland såväl genom borttagande af lastpenningarne som genom upphäfvande af lotstvänet. Men den ärade talaren har beklagat sig deröfver, att det Tillfälliga Utskottet icke uppfattat sjelfva kärnpunkten i hans motion. Med anledning här af tillåter jag mig säga, att Utskottet är något oskyldigt, för såvidt kärnpunkten i motionen skulle vara ett ifrågasättande af regeringens konstitutionella rätt att utfärda den författning, hvarom här är fråga. I det hänseendet tror jag icke, att motionären vändt sig till behörigt Utskott för pröfning af denna konstitutionella rätt, hvadan Utskottet, om det ock uppfattat motionens syfte, icke kunnat känna sig kalladt att yttra sig i denna del.

Utskottet har deremot strängt hållit sig till den kläm, som finnes framställd i motionen, och hvilken kläm Utskottet ordagrant i betänkandet återgifvit. Denna innefattar i sjelfva verket två särskilda yrkanden. Det ena, att den afgift, som af bogserångbåts befälhafvare bör till vederbörande lotsstation erläggas och redovisas, icke borde af honom erläggas och redovisas. Det andra, att de böter, som finnas stadgade, icke borde efter allmän lag förvandlas.

Hvad nu den förra frågan angår, så beror den ju helt och hållet på hvad denna författnings hela syfte är. Syftet med författningen är att upphäfva det förut stadgade lotstvänet och gifva sjöfarten den rätt, som 1 § i författningen innehåller, att: Fartygsbefälhafvare, som anser sig kunna med tillhjälp af fartygets vanliga besättning föra det fram utan anlitan af främmande lotsbiträde, hafve icke skyldighet att tillkalla kronolots eller erlägga lotspenningar; dock åligger befälhafvare å ångbåt, som bogserar annat fartyg, att i vissa fall, på sätt i § 29 bestämmes, erlägga lotspenningar, äfven då kronolots ej anlitas. Det är den nya grundsatsen, lotsfrihet, som författningen uppställer, och som är fullkomligt motsatt grundsatsen i den gamla lotsförfattningen; men på samma gång man nu stadgat en allmän lotsfrihet i stället för det förutvarande lotstvänet, har man dock icke kunnat gå derhän att upphäfva sjelfva lotsväsendet såsom en statsinrättning till sjöfartens trygghet och bekvämlighet. Denna lotsinrättning lär Riksdagen icke vilja bekosta af andra medel än dem, som de sjöfarande, hvilka hemta fördel af lotsningen, erlägga för åtnjuten tjänst. Nu är det gifvet, att, då lotsar måste finnas på alla platser, der lotsning kan påkallas, går det icke an att sträcka lotsfriheten så långt, att tillåta att vid sidan af dessa lotsstationer privata personer kunna etablera sig och öfvertaga lotsningen vid god väderlek eller då det vore trefligt. De kunde ju vid sådana

tillfällen erbjuda sig att lotsa för billigare pris än som bestämmes i den lotstaxa, som måste vara fastställd för kronolotsarnes besvär, och derigenom få lotsningen i sina händer. Ett obetingadt medgifvande härtill låter uppenbarligen icke förena sig med uppehållande af lotsväsendet såsom en statsinrättning.

*Ifrågasatta
ändringar i
föroråningen
angående
lotsverket.
(Forts.)*

Nu har emellertid genom författningens 1 och 29 §§ ett undantag blifvit medgifvet för bogserbåtar att kunna, fastän det finnes kronolots till hands, öfvertaga införandet af fartyg genom våra farvatten, utan att dessa fartyg behöfva hafva lots ombord. Bogserbåtarna uppträda i dylika fall såsom bilotsar i stället för kronolotsarne. För denna undantagsvis medgifna rättighet att tjänstgöra såsom bilotsar säger författningen, att bogserbåtarnes befälhafvare skola erlægga och redovisa half lotsafgift. Denna uppbörds- och redovisnings-skyldighet skulle, säger man, göra bogserbåtarnes befälhafvare till tjänstemän och tvinga dem att uppträda som lotsar! Men det är ju tvärtom dessa befälhafvare, som frivilligt åtaga sig att bogsera och lotsa samt derigenom äfven ikläda sig skyldigheten att uppbära och redovisa lotspenningar. De kunna säga: vi bogsera icke utan att hafva kronolots ombord, och då äro de fria. Jag förstår icke, huru man kan förvexla två sådana saker, som det frivilliga begagnandet af en medgifven undantagsförmån mot skyldighet att betala till lotsverket ett bidrag till hälften af lotsafgiften, med det af ett åläggande för bogserbåtarnes befälhafvare att tjänstgöra såsom lotsar. Hvarje lots har skyldighet att uppbära lotspenningarne och redovisa för dem. Hvarje bogserbåt, som vill uppträda som bilots, har äfven skyldighet att uppbära och redovisa lotspenningar, dock till ett ned-satt belopp. Ligger det något våld mot den enskildes frihet i ett sådant stadgande? Jag kan icke förstå det, lika litet som jag kan förstå att åberopade 36 § Regeringsformen härigenom blifvit trädd för nära. Det beror ju på bogserbåtens befälhafvare att blifva lots eller icke. Han är icke lots, fastän han bogserar, säger motionären. Nej, såvidt fartyget har kronolots ombord, men då betalar han icke heller något till lotsverket. Åtnöjer sig deremot ett fartyg med bogserbåten såsom lots, så inträder dess befälhafvare i kronolotsens ställe, dock utan ansvarighet för möjliga olyckshändelser.

Den praktiska betydelsen af det ifrågavarande stadgandet har emellertid, efter min tanke, blifvit mycket öfverdrifven. Det kommer nemligen icke i fråga att erlægga halfva lotsafgiften annat än då fartyget, som bogseras och icke har kronolots ombord, öfverstiger 100 tons drägtighet. Segelfartyg af sådan drägtighet förekomma dock ganska sparsamt i den inrikes sjöfarten och allra minst på den trade i Roslagen, motionären talade om. Dessutom bör bemärkas, att fartyg om 100 tons och deröfver äro redan i och för sig så dyrbara och vanligen innehafva en så dyrbar last, att de icke underlåta att begagna kronolots, på hvilken de kunna hvälfva ansvaret, om olycka inträffar. Jag tror således att, om man vill godkänna öfvergången från lotstvang till lotsfrihet, som är denna författnings kärnpunkt, måste man ock finna sig i så

*Ifrågasatta
ändringar i
förordningen
angående
lotsverket.
(Forts.)*

beskaffad inskränkning i konkurrensen om lotsningen, som författningen innehåller; och fastän jag anser, att sjöfarten många gånger blifvit lidande, kan jag icke i detta fall finna, att något lidande tillskyndas densamma, då det obestriddigen är en fördel, att lotstvänget blifvit upphäfdt, en fördel, som mycket och länge förordats af sjöfartens målsmän och understöds af vederbörande embetsmyndigheter. Mer än en gång har jag afgifvit utlåtande i frågan och dervid framhållit, att det lotstväng, som var stadgad till en del med hänsyn till kontrollen öfver varuinförseln, icke kunde försvaras ur ett sådant intresse, utan vore det staten, som, om den ville skydda sig mot öfverträdelser af tullförfattningarna, också borde betala hvad som behöfdes för bevakningens uppehållande, hvaremot sjöfarten icke skäligen borde beskattas för att af lotspersonalen blifva bevakad utan allenast för de tjänster, som sjöfarten påkallade och åtnjöte.

Jag kan icke annat än hemställa om bifall till Utskottets förslag.

Herr Olsson, Peter: Det kan icke nekas och bör icke heller förtigas, att den nya förordningen angående lotsväsendet har erkänt en grundsats, som utan tvifvel är af ganska stor betydelse för sjöfarten; och, såsom den siste ärade talaren anmärkte, var det en länge hyst och uttalad önskan att äfven i vårt land i de olika farvattnen erhålla den så kallade lotsfriheten. Man har på olika sätt sökt nå detta mål, och det har visat sig till sjöfartens stora nackdel att den nämnda önskan uttalat sig alldeles förgäfves, intill dess den ifrågavarande författningen utkom. Det var desto mera förargligt, som man i flera andra länder icke blott erkänt den nämnda grundsatsen utan äfven i alla dess konsekvenser tillämpat den. När jag därför såg förordningen och läste dess 1 §, måste jag erkänna att jag blef glad deröfver och trodde, att sedan man tagit detta steg, så skulle man ock fortsätta i den riktning, som denna paragraf angaf; men jag fann, att hvad förordningen gaf med ena handen tog den i högst väsentlig mån tillbaka med den andra. Visserligen är det sant, att man icke kan begära, att staten belt och hållet af andra medel, än som inflyta från sjöfarten, skall underhålla hela vårt lotsväsende, men för min del tror jag, att ett sådant underhåll af andra medel icke skulle vara af behovet påkalladt, äfven om man lemnade lotsfrihet på det sätt, som i denna förordnings 1 § är angifvet, utan att inskränka denna lotsfrihet, på sätt här skett, genom att ålägga bogserbåt att till lotsväsendet erlägga halfva lotsafgiften. Jag tror för min del, att om man fasthållit den grundsatsen, att befälhafvare, som icke använder lots, icke behöfver betala lotspenningar, hvaremot den, som använder dylik, skall betala därför, skulle derigenom åstadkommits en så stor inkomst i lotspenningar, att det åtminstone efter en kortare tid, kanske ett eller annat år, skulle visat sig, att äfven inkomsten i lotspenningar efter den nya förordningens tillämpning varit någorlunda tillräcklig för att bekosta lotsväsendet. Jag vill anmärka, att i flera andra länder,

der lotsfrihet är erkänd, har man icke tvekat att lemna frihet äfven i det afseendet att det står befälhafvare fritt att använda hvilken annan person som helst till lots, om han vill riskera det. Det är en betydligt mera utsträckt lotsfrihet än hos oss och derföre tror jag, att om äfven man något inskränkte den här, hvilket hufvudsakligen af ekonomiska skäl kan vara af behofvet påkalladt, man likväl skulle få tillräcklig inkomst för lotsarnes afönande. Hvad jag i likhet med motionären ogillar är, att man förblandar bogsering af ett fartyg med lotsning af detsamma. Hvar och en vet, att den, som för ångbåt, känner sitt farvatten, oaktadt han icke innehar den erfarenhet, som en kronolots bör ega. Att nu å ena sidan säga, att det står fartyg fritt att begagna lots eller icke, och å andra sidan, att om fartyg använder bogserbåt utan att befälhafvaren å den båten är lots eller kanske kan blifva det, till lotsverket skall betalas halfva lotsafgiften, tror jag icke blott vara inkonseqvent, utan det möter äfven svårighet att i de olika fallen tillämpa. Det är visserligen sant, att det endast är fartyg om större drägtighet, som hafva skyldighet att betala lotspenningar, då de bogseras af ångbåt, men jag tror, att konseqvensen fordrar, att man afskaffar detta. Då nu emellertid motionären så tidigt framkommit med förslag till ändring i den så nyligen utfärdade Kongl. förordningen att man ännu icke har någon definitiv erfarenhet om huru denna nya förordning kommer att verka, och man icke kan bestrida att genom denna förordning ett steg är taget i den rätta riktningen, derföre och med fästadt afseende å den tid, som denna Riksdag, efter hvad man kan antaga, ännu har att vara församlad, vill jag endast hafva uttalat detta, utan att göra något yrkande eller instämman med motionären i det af honom gjorda förslaget, under förhoppning, att regeringen framdeles skall taga denna sak i närmare öfvervägande. Så fort någon större erfarenhet vunnits om verkan af denna förordning, hoppas jag, att regeringen skall se hvad man bör göra och det i den riktning, som denna 1 § angifver, hvarigenom utan några olägenheter de fördelar skulle vinnas, som jag tror sjöfarten kan hafva anspråk på.

*Ifrågasatta
ändringar i
förordningen
angående
lotsverket.
(Forts.)*

Herr Statsrådet Friherre von Otter: Då icke allenast Utskottet i sitt betänkande utan äfven en ärad ledamot af samma Utskott på ett så upplysande och, åtminstone från min synpunkt, tillfredsställande sätt utredt den förevarande frågan, så skulle jag hafva tvekat att nu taga Kammarens tid i anspråk, såvida icke motionären framställt så allvarsamma och vilseledande påståenden; men under befintliga förhållanden anser jag både rätt och pligt fordra, att jag än ytterligare söker utreda frågan i den mån jag kan och vederlägga en del uppgifter, som lemnats.

Vid remissen af den ifrågavarande motionen redogjorde jag för de skäl, som legat till grund för de bestämmelser, i hvilka motionären söker ändring. Jag sökte äfven visa, att huru man än må ställa med lotspligtigheten, man ändock aldrig kan tillfreds-

*Ifrågasatta
ändringar i
förordningen
angående
lotsverket.
(Forts.)*

ställa alla parter. En del önska oinskränkt lotsfrihet, andra oinskränkt lotspligtighet, och hvad bogserbolagen beträffar, tror jag, att de icke bry sig om antingen lotsfrihet eller lotspligtighet stadgas, endast de jemte bogseringsförtjensten jemväl kunna slå under sig lotsningen. Det har nyss af motionären yttrats, att jag vid remissen skulle sagt att sjöfartens målsmän vore ett oförnöjdt slägte. Jag har icke yttrat något dylikt, tvärtom, jag instämmer med motionären, att sjöfarten varit underkastad många bördor och att det vore lämpligare att borttaga eller underlätta desamma än att pålägga nya. Detta har också varit mitt motiv i denna sak. Vid remissen nämnde jag vidare, att enligt mitt förmenande, om förändring skulle kunna vidtagas i de klandrade bestämmelserna, måste det blifva i alideles motsatt riktning mot den motionären åsyftat. Man blefve nemligen då tvungen att återgå till lots-tvånget. Steget har tagits uteslutande i sjöfartens intresse, till bevis hvarpå jag ber att få uppläsa två alternativa förslag, som förelägo, innan man bestämde sig för det nu gällande. Det första var lotsstyrelsens förslag, hvars första paragraf lyder sålunda: "Till sjöfartens betjenande skola å lämpliga af Oss bestämda platser vid rikets kuster finnas examinerade och i yrket förfarne kronolotsar; och vare det, till betryggande af sjöfartens säkerhet, hvarje annan person, derest han icke är inmönstrad i det fartyg, för hvilket lotsbiträde erfordras, och så framt kronolots är att tillgå, vid vite af minst femtio, högst femhundra kronor förbudet att åtaga sig fartygs lotsning, vare sig ombord å detsamma eller från annat fartyg". Detta förslag innebar full lotspligtighet för det fartyg, som bogseras. Att paragrafen ändrades, berodde på Högsta Domstolen, som härom yttrade: Då afsigten med det här intagna förbud mot lotsning från annat fartyg vore att förekomma, det befälhafvare å bogserångare åtaga sig att vägleda lotsbehöfvande fartyg, men denna mening icke syntes otvetydigt framgå ur den i förslaget begagnade redaktionen, ansåg Högsta Domstolen sig böra fästa uppmärksamheten derå, att meningen torde böra i tydligare ordalag återgifvas.

Sedermera förändrades denna paragraf till en annan, som hade följande lydelse: "Erfordras biträde för fartygs vägledning af annan än den, som är å fartyg påmönstrad, skall kronolots anlitas. Då fartyg af ångfartyg bogseras, skall jemväl, så vidt det bogserade fartyget enligt mätbref uppgår till en dräktighet af 100 tons eller derutöfver och icke tillhör Oss och Kronan, kronolots begagnas". Detta stadgande, ehuru redan innefattande en betydlig eftergift åt de sjöfarande, är dock vida strängare än den nu ifrågavarande paragrafen. Då man efter stora betänkligheter frångick detta stadgande, skedde det, emedan man ansåg, att sjöfarten skulle derigenom främjas, äfvensom därför att vissa svårigheter uppstodo emot dess tillämpning. Jag vill icke återupprepa alla de skäl, som jag vid remissen anförde emot den fria lotsningen, men ber att få tillägga ännu ett, som jag tror i och för sig vara tillräckligt att visa omöjligheten af att gå längre i eftergift än som skett. Om lotsningen lemnades helt och hållet fri, blefve

följden deraf utan tvifvel den, att en mängd lycksökare skulle erbjudas af sjöfarande sin tienst utan att ega tillräcklig kännedom om farvattnen. De vore utan ansvar och kontroll och tänkte förmodligen, att om det lyckas, få vi en liten förtjenst, och misslyckas vi, så är det icke värre, än att vi gå miste om förtjensten. För att göra sig begärliga för fartygsbefälhafvarne, skulle de underbjuda kronolotsarne, och befälhafvarne skulle icke hysa tvekan att åtminstone i många fall mottaga deras anbud, emedan de resonnerade ungefär på samma sätt som bilotsarne, nemligen att om allt gick bra, så hade de inbesparat en del penningar, och om det misslyckades, så finge assurancesbolagen betala skadan. Det förhåller sig dessutom icke så, som en föregående talare nämnde, att lotsningen i främmande länder är fri, utan ganska många band äro der lagda på densamma.

Det torde förefalla besynnerligt, att man upphäft det stadgandet i den gamla lotsförordningen, att lots, som satte fartyg på grund, skulle stånda samma ansvar som kronolots; men anledningen härtill var den, att Högsta Domstolen ansåg ett sådant stadgande olämpligt. Högsta Domstolen yttrade nemligen: "enligt detta moment skulle annan än å fartyg inmönstrad person, som, då kronolots icke är att tillgå, biträder vid fartygets lotsning, i afseende på lotsningens förrättande vara underkastad enahanda ansvar som kronolots. De straffpåföljder, som i det remitterade reglementsförslaget finnas för kronolots i denna hans egenskap bestämda, synas emellertid icke vara af den beskaffenhet, att densamma lämpligen kunna ådömas den, som icke lyder under nämnda lag, och då dessutom anmärkta stadgandet i ifrågavarande moment kan antagas komma att försvåra möjligheten för fartygsbefälhafvare att, äfven då hans fartyg befinner sig i nödstäld belägenhet, erhålla behöfligt och tillgängligt lotsbiträde, samt det för öfrigt under alla omständigheter står befälhafvaren öppet att, der han finner sådant vara af nöden, med den person, han för lotsningen anlitar, träffa sådan öfverenskommelse, hvarigenom fartygets säkerhet i möjligaste mått betryggas, hemställer Högsta Domstolen, att förberörda stadgande måtte ur momentet utgå."

Förutom de skäl, jag nyss nämnde i fråga om den stora fara, det skulle medföra att lemna lotsningen fri, ber jag få ytterligare påpeka, att, såsom Herrarne väl känna, fartygsbefälhafvare, om icke i Sverige, så åtminstone i främmande länder, ofta önska att blifva af med sina fartyg, och jag kan icke tänka mig ett bättre tillfälle dertill, än om en fartygsbefälhafvare efter att hafva högt assurerat ett fartyg ackorderar med någon äfventyrare, som gifver sig ut för lots, att mot god betalning möta på öfverenskommet ställe och sätta fartyget på grund på ett sådant ställe, att man kunde hoppas att fartyget skulle blifva vrak, utan att besättningen riskerade sina lif.

Ett af de i motionen förekommande yttrandena ber jag att särskildt få upptaga till besvarande. Motionären säger nemligen: "när hvar och en, till hvars kännedom om farvattnen en skepps-befälhafvare har förtroende, kan af denne inmönstras bland besätt-

*Ifrågasatta
ändringar i
förordningen
angående
lotsverket.
(Forts.)*

*Ifrågasatta
ändringar i
förordningen
angående
lotsverket.
(Forts.)*

ningen och såsom lots användas i alla utom- och inomskärs farvatten, förefaller det rent af obegripligt, hvaruti det straffvärda består, om samme person betjenar samme befälhafvare med sin vägledning blott för en enda gång och uti ett enda farvatten.“ Jag ber få anmärka, att här är icke fråga om fartyg, som gå på bestämda turer i Mälaren eller Stockholms skärgård, utan om den stora allmänna sjöfarten, och der kan ett sådant förhållande som det af motionären påpekade icke förekomma.

För öfrigt vet jag icke, hvad sjöfarten har att beklaga sig öfver. Se vi på den stora allmänna sjöfarten, så hafva hittills årligen verkstälts 40 å 50,000 lotsningar, och af dessa antager man med visshet att en tredjedel, det vill säga 15 å 16,000, kommer att försvinna, om äfven icke lotspenningeinkomsten i samma förhållande minskas, emedan fartygsbefälhafvare, som känna farvattnen och hittills varit skyldiga att taga lots, nu icke bry sig om det vidare. Från deras sida bör det icke vara någon olägenhet, att det står dem fritt att taga kronolots eller icke, endast de kunna påräkna att vid behof erhålla pålitliga lotsar. De enda, som kunde hafva skäl att vara missnöjde, äro kronolotsarne, emedan de tro sig komma att förlora en del af sin förtjenst; men vi må komma i håg, att lotsarne äro till för sjöfartens skull och icke tvärtom, och att man följaktligen icke bör fästa alltför mycket afseende vid dessas yttringar af missnöje, helst åtgärder blifvit vidtagna för att bereda lotsarne skälig skadeersättning för den förlust, de komma att lida. De äro dock derföre icke ovilkorligen garanterade samma inkomst som hittills, alldenstund det finnes lotsar, som uppbära lotspengar för dubbelt så många fartyg, som de lotsa, men de erhålla hvad skäligt är för deras bekymmerfria utkomst. Slutligen hafva vi de bogserande och bogserade fartygen. Hvad först beträffar de förra eller de bogserande fartygen, så är det icke dessa, utan det fartyg, de bogsera, som afgiften drabbar och skälet, hvarför denna afgift icke uttages af dessa fartyg direkte, är, att någon kontroll öfver uppbörden i sådant fall icke vore möjlig. En fartygsbefälhafvare, som vill gå ut till sjös härifrån Stockholm, kunde t. ex. föregifva sig icke ämna begagna bogsering; men ändock vidtala befälhafvaren å ett bogserfartyg att, för den händelse vindförhållandena skulle blifva ogynnsamma, lägga sig vid Blockbusudden eller Fjäderholmarne för att derifrån lemna bogsering, och sedan bogserades han till sjös utan att man kunde få rätt på hvarken fartygets eller dess befälhafvares namn eller destination. Motionären säger härom: “det synes mig som om man i denna paragraf trädt för nära den fria utöfningen af loflig verksamhet, den frihet från pålagor utan Riksdagens samtycke och den trygghet mot godtyckligt åläggande af lönlöst arbete för andra, som är hvarje svensk medborgare, i hans enskilda förhållande, grundlagsenligt tillförsäkrad.“ Jag ber få fästa uppmärksamheten på, att här är icke fråga om någon pålaga, utan om nedsättning i en pålaga, som finnes förut och nu är reducerad till hälften; och hvad beträffar skyldigheten att uppbära och redovisa afgifterna, så står det bogserångbåtsbefälhafvaren fritt att göra

det eller icke. Han behöfver endast säga, att han icke vill bogsera fartyget, såvidt det icke har kronolots ombord, och då sådan finnes, har bogserfartygets befälhafvare ingen skyldighet hvarken att anmäla bogseringen eller betala afgiften. För det fartyg, som bogseras, kan det ju icke heller vara någon olägenhet, att det får betala halfva afgiften, då det öfverstiger 100 tons, i stället för att det förut fick betala full afgift, då det hade öfver 40 tons drägtighet. Att dessutom arbetet icke är lönlöst, då bogserfartygets befälhafvare lotsar, torde motionären finna, om han gör sig besvär att genomläsa lotsreglementet. Slutligen har motionären anført, att de fartyg, som segla på Roslagen, skulle hafva stora olägenheter af de ifrågavarande stadgandena. Enligt hvad jag kunnat finna af lotsdagböckerna är det icke mindre än 193 fartyg af detta slag, som år 1880 begagnat kronolots och betalt fulla lotspengar, emedan de varit lotspligtige. Om nu befälhafvarne å dessa fartyg känna till farvattnet, som de i allmänhet göra, så hafva de 193 fartygen blifvit helt och hållet befriade från all lotsafgift, så framt de icke bogseras, i hvilket fall de betala half afgift för 166 af dem, som äro af mer än 100 tons drägtighet.

*Ifrågasatta
ändringar i
föroröningen
angående
lotsverket.
(Forts.)*

Hvad i öfrigt inrikes sjöfarten beträffar, så har det redan vid remissen nämnts, att det icke finnes mer än 82 fartyg, som gå uteslutande i inrikes sjöfart och hafva en drägtighet öfverstigande 100 tons; af dessa finnas i Stockholms län sju, i Stockholm ett och i Öregrund ett. Nu hemställer jag, huruvida det kan vara skäl att för dessa 82 fartygs skull trakassera hela sjöfarten och pålägga ett lotstväng, som man ansett böra afskaffas. Hvilket oändligt litet fåtal dessa sju eller nio fartyg utgöra i förhållande till antalet af de så kallade Inrikare, som anlöpa Stockholm, kan man finna deraf, att under ett enda år icke mindre än 19,588 fartyg i inrikes sjöfart kommo till eller utgingo ifrån hufvudstaden. Dessa hafva likväl i medeltal haft en drägtighet af endast 28 tons, och här är fråga om sådana, som öfverstiga 100 tons, andra skola icke betala.

Herr Cawallin: Jag har tillåtit mig att än en gång begära ordet för att bemöta hvad som yttrats af en ärad ledamot utaf det Tillfälliga Utskottet. Det synes mig verkligen utom allt tvifvel, att jag icke för denne ledamot kunnat göra klart hvad jag menat. Han sade, att lotstvänget är borta. Om jag icke återgifvit hans ord, hoppas jag att jag härmed angifvit hans mening. Alltså lotstvänget är borta, och om någon bogserar ett fartyg, så skall han endast betala half lotsafgift. Det står fartygen fritt att vara lotsfria eller att låta bli att begagna ångbåt. Det är just häri skillnaden ligger. Sälunda när ett fartyg behöfver bogsering i skärgården, är det för fördelen att få begagna ångbåt, som det skall betala half lotsafgift. Denna lofliga handtering att förhjelpa fartyg med bogsering borde väl aldrig hafva kunnat anses böra underkastas någon påлага. Jag tror för min del, att den ärade ledamoten af Utskottet icke kan underlåta att finna, att i denna bestämmelse ovilkorligen föreligger en påлага på svenska

*Ifrågasatta
ändringar i
förordningen
angående
lotsverket.
(Forts.)*

medborgare, nemligen på förare af ångbåtar, som bogsera fartyg, att emot sin vilja fullgöra en syssla åt staten, men märk väl utan någon lön. Det är mot detta origtiga, jag vågar påstå inkonstitutionella förfarande, som jag uppträdt. Jag ber Herrarne lägga märke dertill, att hela denna lindring för sjöfarten, som man påstått skulle hafva inträdt genom lotsfriheten, är för den stora sjöfarten af intet värde, emedan hvar och en måste hafva lots, ehuru han har bogserbåt. Jag vill icke nu söka bemöta den efter min tanke origtiga uppfattning, som gjort sig gällande i den nya författningen; ty det är icke mot den jag nu vändt mig, utan frågan gäller, huruvida regeringsmakten eger rätt, om ock laglig, dock icke moralisk rätt, att ålägga en person att lönlöst utföra en handling. Här har nu en sådan åtgärd vidtagits af den ena statsmakten, och såsom ledamot af Riksdagen har jag icke kunnat lemna den saken oanmärkt. Det synes mig, som en värdsam anhållan, att Kongl. Maj:t ville borttaga ett stadgande, hvarigenom en dylik påлага blifvit ålagd, vore en så oskyldig begäran, att jag hoppas att Kammaren ville dertill lemna sitt bifall.

Friherre af Ugglas: I afseende å den frågan, huruvida det må vara rätt och billigt att, emot den erkända lotsfriheten, bogserångbåtar blifvit ålagda half lotsavgift, synes mig såväl den ledamot af Utskottet, hvilken förut haft ordet, som Statsrådet och Chefen för Sjöförsvarsdepartementet hafva framlagt så fullgiltiga och goda skäl, att jag icke har något att dervid tillägga. Men jag ber att få upptaga en annan fråga, som af motionären blifvit två gånger berörd. Han har nemligen förklaradt, att han väckt motionen mindre i afsigt att få en ändring i författningen, än för att få pröfvadt och afgjort, huruvida regeringen i denna fråga öfverskridit sin befogenhet och huruvida det kan vara rätt att på administrativ väg en afgift ålägges personer att utgå emot deras vilja. Till en början ber jag få nämna, att för bedömandet af en dylik fråga ett Tillfälligt Utskott icke är något behörigt forum; men hvad sjelfva frågan beträffar tror jag för öfrigt icke, att motionären har rätt i sitt påstående, ty Kongl. Maj:t har icke pålagt bogserångbåtarna skyldigheten att betala en viss afgift, utan han har tillåtit dem att bogsera, om de betala afgiften. Det ligger ju alltså i deras fria skön, huruvida de vilja betala afgiften eller ej. Afven om det för en eller annan person kan förefalla hårdt, att han måste foga sig efter den nya författningen, så tror jag dock å andra sidan, att vinsten af densamma är så stor, att man icke med skäl kan påstå, att derigenom någon obehörig tunga blifvit lagd på de sjöfarande. Härtill kommer, att den ifrågavarande författningen blifvit helt nyligen utfärdad och har trädt i kraft från och med den 1 April innevarande år. Innan den blifvit pröfvadt och man sett verkningarne af densamma, föreställer jag mig att det icke vore rätt att, på grund af en enskild motionärs förklaring att så bör ske, Riksdagen ginge in till Kongl. Maj:t med begäran om författningens ändrande. Detta skäl har

jemte de af Utskottet anförda för mig varit afgörande att icke vid detta tillfälle tillstyrka motionen, utan ber jag få anhålla om bifall till Utskottets hemställan.

*Ifrågasatta
ändringar i
förordningen
angående
lotsverket.*

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att derunder yrkats dels bifall till utlåtandet, dels afslag derå och bifall till den i ämnet väckta motionen; hvarefter propositioner gjordes på dessa yrkanden, och förklarade Herr Grefven och Talmannen sig anse propositionen på bifall till utlåtandet vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr *Cavallin* begärde votering, i anledning hvaraf uppattes, justerades och anslogs en voteringsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller Första Kammarens Tillfälliga Utskottets Utlåtande N:o 9, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utlåtandet och bifalles den i ämnet väckta motionen.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—88.

Nej—14.

Föredrogs å nyo Konstitutions-Utskottets den 6 och 7 innevarande April bordlagda Utlåtande N:o 11, i anledning af motion om ändring af § 72 Regeringsformen.

*Ifrågasatt
ändring af §
72 Regerings-
formen.*

Herr *Forssell*, Hans: Konstitutions-Utskottet har afstyrkt den af mig väckta motionen såsom obehöflig, och om man, såsom Konstitutions-Utskottet, uteslutande fäster sig vid hvad i fråga om Riksbankens utveckling tilldragit sig sedan år 1809, måste man medgifva, att Konstitutions-Utskottet har rätt eller åtminstone särdeles lätt att försvara sin åtgärd. Jag vill icke heller uppjaga några skräckbilder för framtiden af godtycke och laglöshet från Riksdagens sida i dess förhållande till Riksbanken, tvärtom har det varit min afsigt att bidra till undanrödjande af de farhågor, som i synnerhet på senare tider ofta uttalats med anledning af Riksbankens organisation. Det har ju knappt varit

*Ifrågasatt
ändring af §
72 Regerings-
formen.
(Forts.)*

möjligt att röra vid frågan om bankväsendet utan att mötas af förklaringen, att så länge Riksbanken står under Riksdagens envælde, det icke kan finnas något ordnad bankväsende. Och man har i viss mån rätt deri; ty allt envælde är skadligt, om icke anordnes, så åtminstone genom de föreställningar och farhågor, det uppväcker om maktmisbruk från de makthafvandes sida. Många finnas, som för vinnande af ändring och förbättring härutinnan framlagt vidtgående reorganisationsplaner i afseende på Riksbanken, hvilka planer ömsom afsett inrymmande af rätt för Konungen att deltaga i Riksbankens förvaltning, ömsom gått ut på Riksbankens förvandling till ett aktiebolag eller upptagande deri af enskilde kommanditdelegare, eller och haft till syfte en förändrad maktfördelning Kamrarne emellan. Jag saknar fog att uttala något omdöme öfver dylika förslag, men må dock nämna, att, enligt min fulla öfvertygelse, den allmänna opinionen ännu icke är förberedd på en dylik förändring, att det kan tillkomma någon riksdagsman — åtminstone icke mig — att besvära Riksdagen med enskilda meningar och tycken i den vägen. Deremot har det förefallit mig, som om det skulle finnas en åtgärd, om hvilken alla kunde förena sig, vännerna af den Kongl. Riksbanken såväl som beundrarna af den egendomliga organisation af Riksbanken, som hos oss eger stöd af gammal häfd, en åtgärd, som väl skulle minska Riksdagens och öka Konungens makt, men endast och allenast till betryggande af Riksbankens soliditet och säkerhet, en åtgärd slutligen, som omöjlig kunde befördra maktmisbruk, men väl bjuda garantier mot slika missbruk — jag menar öfverlemnandet åt Konungen af rätt till ökad deltagande i lagstiftningen för Riksbanken.

Såsom Herrarne veta är den nu gällande lagen för Rikets Ständers Bank stiftad af Konung och Riksdag gemensamt, men den innehåller endast tre konstitutionella bestämmelser, den om skyldighet för banken att inlösa sedlar, den om grundfondens storlek och den om offentliggörande af öfversigter öfver bankens ställning. Detta är uppenbarligen för litet. De grundväsentliga bestämmelserna om den metalliska kassans beskaffenhet och storlek, om sedelutgifningsrätten, om sedelstocken, om sedlarnes valör stå ännu uteslutande under Riksdagens bestämningsrätt. Dessa synnerligen för hvarje sedelutgifvande bank viktiga bestämmelser böra dock förnuftigtvis vara stadgade i lag, de böra hafva tillkommit i den ordning, som för stiftande af lag är föreskrifven. Med vårt svenska samhälles egen natur öfverensstämmer, att en makt så stor som Riksbanken, en institution så väsentlig för penningväsendet som denna, är en lagbunden institution, och den är icke lagbunden förr än nu nämnda bestämmelser varda införda i lag. Jag är också öfvertygad, att förr eller senare skall från vederbörligt håll komma förslag om en sådan förändring, som gör dessa bestämmelser beroende af båda statsmakterna. Men det är uppenbart att, om och när ett sådant förslag kommer, motståndarne till detsamma — och sådana skola alltid finnas — kunna erhålla en högst betydlig styrka genom att hänvisa på 72 § Regeringsfor-

men, der det heter, att Riksbanken förvaltas efter de ordningar, stadgar och reglementen, hvilka redan gjorda äro eller vidare af Riksdagen göras kunna. Hvarje förslag att flytta grundväsentliga bestämmingar rörande Riksbankens förvaltning från bankoreglementet till en af Konung och Riksdag stiftad lag skall mötas af det obehagliga svaret: detta strider mot 72 § Regeringsformen, som säger att *Riksdagen allena* eger att häröfver bestämma. Om nu i denna 72 § blefve införd stadgandet, att Riksbanken förvaltas "efter den för Riksbanken nu eller framdeles gällande lag" och de ordningar, Riksdagen utfärdar, kunde åtminstone icke något formelt skäl anföras mot det förslag, hvarom jag nu talat.

*Ifrågasatt
ändring af
72 Regerings-
formen.
(Forts.)*

Detta har varit den praktiska anledningen till min motion, en anledning, utan hvilken jag helt visst icke väckt densamma. Det bör emellertid ej förtyckas mig, att jag i motionen icke framhållit dess skäl utan helt enkelt hållit mig till de rent teoretiska grunderna för den ifrågasatta grundlagsändringen, likasom jag ej förtycker Utskottet, att det gifvit mig svar i samma anda. Det är för diskussionen i Kammaren jag förbehållit mig den framställning jag nu gjort och som, efter hvad jag hoppas, skall hafva något inflytande på dem, hvilka det ligger om hjertat att bankväsendet eller åtminstone den väsentligaste delen deraf i vårt land är lagbundet.

Utskottet har haft lätt att bemöta mitt på teoretiska grunder framställda yrkande med det svar, att den ifrågasatta förändringen icke behöfdes och att man icke förändrar grundlag af endast teoretiska skäl. Jag vågar dock utbedja mig det medgifvande af Konstitutions-Utskottet, att mitt yrkande ur teoretisk synpunkt är riktigt. Det kan ju icke vara annat än riktigt att grundlagen erkänner ett faktiskt bestående förhållande. Lagen för Rikets Ständers Bank, stiftad af Konung och Riksdag och sålunda inskränkande Riksdagens förutvarande utslutande envälde öfver Riksbanken, har tillkommit efter år 1809 och har således icke kunnat upptagas i 1809 års grundlag. Det kan då, som sagdt, icke vara annat än teoretiskt riktigt, att grundlagen erkänner något som efter dess stiftande tillkommit och som Riksdagen naturligtvis är förbunden att ställa sig till efterrättelse. Stödjande mig härpå och på hvad jag förut anfört, vågar jag, oaktadt Konstitutions-Utskottet icke understödt mitt förslag, anhålla om Kammarens bifall till detsamma.

Herr Hallenborg: Jag kan försäkra den ärade motionären att känslan för de åsigter, som af honom blifvit uttalade i afseende på de bestämmelser, som böra finnas i 72 § Regeringsformen, är lika varm i Konstitutions-Utskottet som hos honom, men Utskottet har det oaktadt ansett, att, äfven under antagande att det af motionären framlagda förslaget skulle åstadkomma en fulländning af paragrafen, det likväl icke vore skäl att nu försöka gifva sig in på ändringar derutinnan, derför att denna lag för Rikets Ständers Bank funnits ända sedan år 1830, utan att några försök att rubba densamma blifvit gjorda och derför att det i samma

*Ifrågasatt
ändring af §
72 Regerings-
formen.
(Forts.)*

lags 7 § står tydligen angifvet, att det endast tillkomme Konung och Riksdag gemensamt att i lagen verkställa ändringar. Att nu vidtaga den föreslagna åtgärden skulle följaktligen endast vara att väcka den björn, som sofver, ty att åstadkomma någon ändring är icke möjligt, då från flera håll ett starkt motstånd städse visat sig, då det gäller att vidtaga någon sådan. Då, som sagdt, inga försök blifvit gjorda att kränka 1830 års lag, har Utskottet funnit det vara lämpligast att icke röra vid saken, utan låta det förblifva vid de förhållanden, som hittills egt rum, helst ingen anledning finnes att befara, det andra åsigtter hädanefter skola göra sig gällande.

Då vi hafva lyckan att inom Konstitutions-Utskottet ega en ledamot, som är särdeles erfaren i allt hvad med Riksbankens angelägenheter har sammanhang, skall icke jag vidare upptaga Kammarens tid, då jag har anledning att antaga det han kommer att med några ord uttala sina åsigtter i denna fråga.

Herr vice Talmannen: Jag misskänner visst icke syftet i den här afgifna motionen och jag får erkänna, att under de strider, som stundom förefallit i bankfrågor, äfven jag hört den mening uttalas, att 1830 års banklag icke genom den uttryckliga föreskriften i dess 7 §, att lagen endast genom beslut af båda statsmakterna kunde förändras, skulle vara betryggad för att ej falla under Riksdagens ensamma beslutanderätt. Men för denna åsigt har jag aldrig kunnat hysa några sympatier, ty efter min uppfattning är det alldeles gifvet, att då Konung och Riksdag en gång öfverenskommit om denna banklag och då tillika uttryckligen stadgats, att den beror af båda statsmakterna, detta vilkor också måste hållas. Något hinder för att i den sålunda stadgade banklagen införa nya bestämmelser synes mig så mycket mindre förefinnas, som redan flera gånger så förfarits. Den 4 § till exempel, som ursprungligen innehöll, att grundfonden skulle utgöra ett belopp af 4,400,000 riksdaler, har sedermera vid flera särskilda tillfällen blifvit ändrad derhän, att grundfonden blifvit bestämd till 30 millioner kronor, hvarförutan blifvit tillagdt, att det äfven skulle finnas en reservfond af 5 millioner kronor. Sålunda har Riksdagen redan vid flera tillfällen ändrat och utvidgat de bestämmelser, som enligt 1830 års lag blifvit lagda under båda statsmakterna, och för min del ser jag icke något hinder för att denna väg fortfarande må kunna följas, äfven utan den förändring i 72 § Regeringsformen, som af motionären blifvit föreslagen. Jag tror icke, att det är skäl att i denna, såsom mig synes, formella fråga inlägga frågan om sjelfva den materiella lagstiftningen för Riksbanken; ty den hör, efter min uppfattning, icke dit. Konung och Riksdag kunna lika väl nu som förut öfverenskomma om att inficka en eller annan bestämmelse i 1830 års banklag, och det synes mig vara tillräckligt för det ändamål, motionären åsyftat.

För öfrigt tror jag icke att motionärens förslag i något fall skulle kunna antagas alldeles oförändradt, då det innehåller, att

Riksbanken skall förvaltas af de fullmäktige, Kamrarne dertill förordna, "efter den för Riksbanken nu eller framdeles gällande lag", och sedermera oförändradt, som paragrafen nu lyder. Om en förändring skall ske, måste deri uttryckligen stadgas, att denna lag skall stiftas af Konung och Riksdag gemensamt. För min del anhåller jag om bifall till Utskottets betänkande.

*Ifrågasatt
ändring af §
72 Regerings-
formen.
(Forts.)*

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till förevarande utlåtande och sedan derpå, att Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, skulle antaga det i den ifrågavarande motionen framställda förslaget att hvila till grundlagsenlig behandling; och förklarades den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Föredrogs å nyo Konstitutions-Utskottets den 6 och 7 i denna månad bordlagda Utlåtande N:o 12, i anledning af motion om ändring af § 71 Riksdagsordningen.

*Ifrågasatt
ändring af §
71 Riksdags-
ordningen.*

Herr Forssell, Hans: Jag har icke stor utsigt att vinna någon framgång i Kammaren för ett yrkande om grundlagsenlig behandling af ifrågavarande motion, men jag anser mig ändock böra beledsaga Konstitutions-Utskottets afstyrkande af densamma med några ord. Denna motion afser icke något annat än att lugna de farhågor, man så många gånger hört uttalas rörande Riksbanken. Ingenting har varit vanligare än det talet, att Riksbankens styrelse icke gifver tillbörlig garanti för kontinuitet, så länge det är möjligt att hela bankstyrelsen på en gång afsättes och en ny styrelse inträder, icke på grund af misstroende till den förra styrelsens förmåga att leda bankens affärsverksamhet, utan helt och hållet af politiska skäl. Det är också endast denna omständighet, — att den valkorporation, som tillsätter Riksbankens styrelse, kan tänkas i ett gifvet ögonblick vara mer bestämd af politisk hänsyn än af hänsyn till bankens affärsverksamhet — som gör det möjligt att föreslå en annan ordning för val af fullmäktige i Riksbanken än som gäller för val af fullmäktige i hvarje annan inrättning. Men om man vill föreslå en sådan modifikation, synes man emellertid icke kunna gå längre än att till kontinuitetens betryggande stadga, att en större del af förutvarande fullmäktige alltid måste kvarstå. Jag har icke kunnat gå så långt som andra motionärer, de der förordnat, mera, som mig synes, ur synpunkten af enskilde fullmäktiges än Riksbankens fördel, att hvarje fullmäktig skall väljas för en tid af tre år. Jag har endast velat gå så långt, att jag föreslagit, att för hvarvt år två fullmäktige skola afgå samt Riksdagen för hvarje gång bestämma, hvilka två fullmäktige sålunda skola afgå och sätta andra i deras ställe eller omvälja dem.

De anmärkningar, Utskottet rigtat mot detta förslag, kan jag

*Ifrågasatt
ändring af §
71 Riksdags-
ordningen.
(Forts.)*

icke rätt förstå, ty det synes mig icke alls ligga någon motsägelse mellan bestämmelsen att två fullmäktige skola afgå och föreskriften att de kunna omväljas. Att afgående fullmäktige omväljas är något som händer i många bankstyrelser. Den enda skilnad, som här kan anses anmärkningsvärd, är att ordningen, i hvilka fullmäktige skola afgå, för hvarje gång bestämmes. En annan af Konstitutions-Utskottet mot mitt förslag rigtad anmärkning måste jag också upptaga till bemötande, den nemligen att i förslaget icke finnes intagen någon klausul för det fall, att décharge skulle vägras fullmäktige. Konstitutions-Utskottet förmenar, att det för denna händelse måste vara stadgadt, att samtliga de fullmäktige, mot hvilka ansvarsyrkande blifvit framställt, måste afgå. Denna åsigt stöder sig på en uppfattning, som jag icke kan gilla. Nekande af ansvarsfrihet innebär icke ett misstroende votum, det är endast en förklaring, att principalerna vilja yrka ansvar, som sedermera skall pröfvas inför vederbörlig domstol. Ett sådant ansvarsyrkande är antingen af civilrättslig eller kriminalrättslig natur. Är det af kriminalrättslig natur, och pröfvar domstolen fullmäktiges förfarande vara brottsligt, är naturligtvis med det samma fullmäktigskapet upphäfdt. Är yrkandet åter af civilrättslig natur, och dömer domstolen till ersättningsskyldighet för åtgärder, som icke legat i fullmäktiges befogenhet, kan jag icke inse att en sådan dom mer skulle implicera fullmäktige att afgå, än en Kammarrätts-dom om återbärande af medel eller utgifvande af ersättning nödvändiggör för en embetsman att frånträda sin befattning. Jag kan därför icke se, att denna anmärkning, såsom Utskottet afsett, träffar min motion. Men då jag icke har någon utsigt att vinna Kammarens bifall till mitt förslag, framställer jag, såsom jag redan nämnt, icke något yrkande.

Herr Hallenborg: Då den ärade motionären icke framställt något yrkande på bifall till sin motion, skulle jag kunna inskränka mig till att yrka bifall till Utskottets förslag; men jag vill emellertid derförinnan fästa Herrarnes uppmärksamhet på, att den skilnad, han framhållit i afseende å vägran af décharge, i fall sådana som detta icke bör tagas ur strängt juridisk synpunkt. De valmän, som skola tillsätta fullmäktige i Riksbanken, fungera såsom en opinionsnämnd och icke såsom åklagare, de der skola ställa fullmäktige till ansvar, om de gjort något, som Riksdagen icke är belåten med och som föranlåter Riksdagen att vägra dem décharge. Säkert är, att i fråga om institutioner af sådan beskaffenhet som Riksbanken och Riksgäldskontoret, det är nödvändigt, att allmänheten vet, att de män, som hafva det stora uppdraget att vara fullmäktige i desamma, kunna vid nästa val aflägsnas för den händelse, att de — en, flere eller alla — icke fullgjort sitt uppdrag så, att de anses förtjente att få dermed fortfa. En bland svårigheterna för förslaget antagande härleder sig deraf, att enligt detsamma två af fullmäktige för hvart år skulle afgå, men genast kunna omväljas. Om det i förslaget ställt, allenast, att de skulle afgå, och icke, att de kunde återväljas, lig-

ger det i sakens natur att på tre år en fullständig omsättning vore gjord. Men då de kunna återväljas, ligger det åter en oegentlighet deri, att, om valmännen äro fullt belätne med det sätt, hvarpå fullmäktige utfört sitt uppdrag, den åtgärd skall vidtagas, att, sedan beslut om två fullmäktiges afgang fattats, desamma återväljas. Kontinuiteten blir således, att fyra fullmäktige kvarstå, äfven om de alla gjort sig deraf förtjente. Nästa år skola å nyo två afgå, mot hvilka måhända ingen anmärkning förekommit, för att genast återväljas, och följden häraf blir, att ett par af Riksbankens fullmäktige varda lekdockor för valmännen, som plocka ut dem blott för att å nyo invälja dem, ett sätt, som icke allenast icke är praktiskt, utan innebär en visserligen oafsigtlig, men dock ganska stor förnärmelse. Då vidare fyra fullmäktige måste sitta kvar, blir följden att, äfven om de icke gjort sig deraf förtjenta, man icke kan blifva af med dem förr än ett och två år senare. Om de under mellantiden väl uppfylla sina åligganden, icke är det då skäl att derefter på dem tillämpa den åsigt, som förut var gällande. Följden blir således, att för de misstag, som af sex fullmäktige begås, endast två komma att träffas. Om förslaget gått ut på att en ordentlig utlottning skulle ega rum, och att två i sender varit i tur att afgå under det första, andra och tredje året, skulle jag varit med om att biträda detsamma, likasom jag, som sätter stort värde på kontinuitet, flera gånger förut biträdt sådana förslag; men icke heller för ett sådant förslag kan man i Utskottet vänta majoritet, hvadan utgången följaktligen blifvit enahanda.

Den kontinuitet, som i motionärens förslag är åsyftad, är efter min förmening af den beskaffenhet, att det möjliggöres för fullmäktige att utan att vara i åtnjutande af Riksdagens förtroende kvarstå på sina platser, under det att sådana fullmäktige, som åtnjuta förtroende, måste underkastas åtgärden att uteslutas för att sedan omväljas, en metod, som icke kan vara annat än obehaglig för den, som söker att uppfylla sina skyldigheter så samvetsgrant som möjligt. Då jag icke kan finna sådant vara lämpligt, anhåller jag om bifall till Utskottets förslag.

Öfverläggningen var härmed slutad, och utlåtandet bifölls.

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att anslag utfärdats till detta sammanträdes fortsättande kl. 7 e. m.

Föredrogs å nyo och bifölls Stats-Utskottets den 6 och 7 innevarande April bordlagda Memorial N:o 55, med förslag till åt-

*Ifrågasatt
ändring af §
71 Riksdags-
ordningen.
(Forts.)*

skilliga stadganden, hvilka böra införas i det nya reglementet för Riksgäldskontoret.

Upplästes och godkändes Bevillnings-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelse N:o 35, angående villkoren för tillverkning och försäljning af bränvin.

Upplästes och godkändes Riksdagens kanslis förslag dels till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 33, angående revision af gällande expeditionstaxa; och

N:o 34, angående afskaffande af den i 3 § af Kongl. kungörelsen om grunderna och sättet för markegångsprisens bestämmande den 11 Maj 1855 för markegångsdeputerade föreskrifna edgång;

dels ock till §§ i Riksdagsbeslutet:

N:o 8, angående förslag till förordning om tjuguarig häfd m. m.;

N:o 9, angående offentlighet vid underdomstolarne;

N:o 10, angående förändrad lydelse af 19 kap. 21 § Strafflagen den 16 Februari 1864;

N:o 11, angående ändring i 67 § af förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 Mars 1862; samt

N:o 12, angående ändring uti nu gällande formulär för fyrkantslängd.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades Herrar *Jöns Pehrsson* och *Jonas Andersson*, hvardera under fjorton dagar från denna dag.

Anmälades och bordlades följande ärenden:

Stats-Utskottets Utlåtande N:o 61, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition om afsättande af räntebärande obligationer till nominelt belopp af tre millioner kronor till en garantifond för aktiebolaget Sägverksegarnes garantiförening;

Sammansatta Banko- och Lag-Utskottets Utlåtande N:o 1, i anledning af väckta motioner om ändringar uti gällande lagstiftning angående enskilda banker med rätt att utgifva egna bänk sedlar; samt

Första Kammarens Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 15, med anledning af väckt fråga om pröfning i gymnastik och vapenföring vid maturitetsexamen.

Kammaren åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 3 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.
